

In gesprek met Oude rotten

Het is een veelgehoorde opvatting: vroeger was alles beter. Maar is dat wel zo? In een gesprek met ‘oude rotten’ uit de evenementenwereld blijkt in ieder geval één ding heel duidelijk: in de evenementenwereld was het vroeger misschien niet beter, maar gezelliger en gemoedelijker was het allemaal wel. Al worden door de jaren heen natuurlijk ook vooral de goede dingen onthouden. Dat er veel veranderd is, dat staat vast. Dat oude rotten als geen ander verhalen kunnen vertellen overigens ook...

Ad Groeneveld, eigenaar/directeur Rider en Audiobizz

“Tsja, oude rotten. We noemen onszelf altijd liever de opa’s van de audiobusiness”, begint Ad Groeneveld zijn verhaal. “Maar we zijn dan wel opa’s die nog steeds de nodige invloed hebben op hetgeen er in Nederland op dit gebied gebeurt”, voegt hij er lachend aan toe. Na een technische opleiding kwam Ad Groeneveld in Rotterdam bij de technische dienst van Saris terecht. Het enige bedrijf dat zich op dat moment echt met PA bezig hield, weet Groeneveld: “Artiesten namen toen alleen hun instrument of stem mee en voor het geluid mochten wij dan zorgen.” Na een tussenstop bij de band Focus, waar Groeneveld alle grote buitenlandse tournees deed, kwam hij weer bij Saris terecht om de daar de verhuur te gaan verzorgen. Na een

tijdje kreeg hij de leiding en nog even later nam hij de boel over, om vervolgens onder de naam ‘Rider’ door te gaan. Ray Charles, Charles Aznavour en de Supremes zijn zomaar wat namen die voorbijkomen wanneer Groeneveld over die vroegere tijden vertelt. Typisch aan die ‘goede oude tijd’ is volgens hem dat vooral de serviceverlening toen ook al héél belangrijk was: “De échte service, die hoort echt een beetje bij de oude mentaliteit. De echte oude rotten zijn ook nog steeds het beste in het oplossen van problemen. Je moest toen ook veel meer jezelf zien te redden. We zaten door heel Europa en als er eens een probleem was, dan kon je niet even je mobieltje pakken om te vragen hoe het opgelost moest worden. Je was ook niet alleen technicus, maar je was ook zelf chauffeur bijvoorbeeld. Je werkte vaak zat 16 tot 20 uur aan één stuk door. Tegenwoordig gaat bij de meeste mensen na een uur of 12 het lichtje uit, maar dat heeft natuurlijk ook met de Arbo te maken.” Groeneveld had die tijden voor geen goud willen missen. “Ik zou het zo over willen doen. Je had zo veel vrijheid, maar door de wetgeving is die charme er een beetje af. Die tijden zijn voorbij en dat kan ook niet meer. Ik ken ook zat voorbeelden van mensen die na een klus nog een nachtrit gingen maken en die vervolgens in de vangrail beland zijn. Dat is dan weer de andere kant van de vrijheid.” In die tijden leerde je volgens Groeneveld goed te improviseren: “Er was ook niks geregeld. Na een show ging je onderweg naar een volgende zaal en daar zag je dan wel weer hoe je het moest gaan doen. Dat is tegenwoordig natuurlijk niet meer zo en ook de spullen zijn veel beter geworden. En als er al eens iets kapot gaat dan zijn er zo reservespullen voor handen. Wij hebben zelf een keer een show in Noorwegen gehad, waarbij de wagen met het licht en geluid kwam vast te staan in de sneeuw. De show ging toch door. We hebben de huisinstallatie ingeschakeld en duizend kaarsen gehaald en uiteindelijk werd dat één van de mooiste dingen die me zijn bijgebleven.” Groeneveld relativeert wel wanneer hij over ‘vroeger’ praat. “De positieve dingen blijven je bij en het negatieve vergeet je. Natuurlijk had je toen ook wel dagen en nachten dat je baalde. Als je nu alleen over de mooie dingen vertelt dan romantiseer je het dus eigenlijk een beetje. Maar ach, daar zijn het ook mooie herinneringen voor.”

Frits van Sambeek, grondlegger Gigant Stage Builders

Hij herinnert het zich nog als de dag van gisteren. Samen met onder andere Frank van Ham (zie verderop in dit artikel) maakte Frits van Sambeek deel uit van de Brabantse band ‘Houdoe’. “Om een lang verhaal kort te maken fantaseerden Frank en ik altijd over een complete set. Tent, podium...alles er op en er aan. Die droom hebben we toen verwezenlijkt”, legt Van Sambeek uit. Er werd een oude circustent gekocht, die na een stevige poetsbeurt een mooi sterrendak bleek te hebben. Van Sambeek: “De tour werd ‘Zie de sterren vallen’ genoemd en met de tent en een zelfgebouwd podium trokken we rond.” Op een gegeven moment groei-

de het door. Frank van Ham kwam toen op het idee tenten te gaan verhuren, terwijl Frits van Sambeek besloot zich toe te gaan leggen op de podiumbouw. “Zo rond 1985 kwam daar het huidige Gigant Stage Builders uit voort”, legt hij uit. “Meteen bleek al dat je dat niet in je eentje kon doen en dus begon het feitelijk met één man personeel en een oude vrachtwagen. Daarna is het steeds verder gegroeid en zijn we er al snel onder andere binnenpodiumsystemen bij gaan doen.” Door de jaren heen is er veel veranderd wanneer het aankomt op de tijdelijke constructies zoals Gigant die bouwt. “Vooral op het gebied van veiligheidsregels”, vertelt Van Sambeek. “Dat is overigens wel een positieve verandering hoor. Vroeger moest je

toch vooral zelf maar inschatten wat wel of niet veilig genoeg was. Wat niet is veranderd is dat er ook vroeger bij de opbouw regelmatig ambtenaren kwamen kijken die totaal geen verstand van zaken hadden. Dan liet je als ploeg bewust een paar relingen weg, zodat ze daar iets van konden zeggen. Wij konden dan op onze beurt makkelijk zeggen dat we het voor hen in orde zouden maken en dat waren ze weer tevreden”, gaat hij lachend verder. Van Sambeek is er de mens niet naar om te zeggen dat vroeger alles beter was: “Ik heb Gigant door de pioniersfase heen geworsteld en heb het bedrijf zo steeds verder zien groeien. Ik vind vooruitgang prachtig en dat heb ik veel gezien. Het is er wel allemaal veel zakelijker en afstande-

lijker op geworden en de vrijheid is een beetje verdwenen. Het was vroeger allemaal ook wel romantischer, maar dat het nou echt beter was dat zul je mij niet horen zeggen.”

Hennie Westerlaken, HW Sound

Hennie Westerlaken zit al ruim 25 jaar in het vak. In 1972 puur uit liefhebberij begonnen met DJ-activiteiten en na een paar jaar van ‘geklungel met geen verstand, geen spullen, maar wél goede wil’ ging hij op een gegeven moment ‘bandjes doen’. Daaronder ook de band van zijn huidige vrouw, die inmiddels alweer tien jaar bij Frans Bauer zingt. Het ging goed met de activiteiten van Westerlaken en de voormalig timmerman zag die activiteiten alleen maar groeien. “Ik heb toen

onder andere 17 jaar voor Jan Vis gewerkt. Het is bij mij allemaal echt uit hobby geboren. Puur door alles in de praktijk te doen en daar kreeg je vroeger ook meer de kans voor. Vroeger kon je op die manier groeien in het vak. Je ging voor de lol mee naar klussen en kon zo gaandeweg leren hoe het er aan toe ging. Dat gaat nu niet meer.” Zo is er in de ogen van Westerlaken natuurlijk wel meer dat veranderd is in de loop der tijd. “Het ging er gemoedelijker aan toe en je voelde je vaak meer welkom op de verschillende locaties. Tegenwoordig wordt het geluid door sommige mensen vooral als een noodzakelijk kwaad gezien. Je moet bijna met het contract in je hand binnen komen wandelen om je werk vervolgens goed te kunnen uitvoeren.”

Vooral op technisch gebied is het er allemaal wel beter op geworden uiteraard, weet Westerlaken: “Wat je nu allemaal ziet, dan konden we ons twintig jaar geleden echt niet voorstellen. Daarom zal ik ook echt niet zeggen dat het er allemaal minder op geworden is. Maar op bepaalde gebieden is het nu eenmaal niet anders. Het publiek is in mijn ogen bijvoorbeeld ook vervelender geworden. Ik stond eens in een discotheek te werken en toen ik terugkwam na de pauze zat er geen knop meer op mijn mengpaneel. Dat gebeurt dan in een bomvolle tent en veel mensen moeten zoiets zien gebeuren, maar niemand voelt zich dan blijkbaar geroepen om daar dan iets aan te doen. Dat zijn dan weer de minder mooie veranderingen.”

Frank van Ham, Van Ham Tentenverhuur

Het begin van de lange evenementenloopbaan van Frank van Ham hangt zoals gezegd samen met die van Frits van Sambeek, die eerder in dit artikel al aan bod kwam. "Maar van een evenementenbranche kon je toen niet spreken. Er was werkelijk waar helemaal niks", vertelt Van Ham desgevraagd. "Door zelf festivals en een tournee te organiseren heb we eigenlijk zelf de eigen branche gecreëerd. Vroeger had je geen regelgeving, geen BHV, geen NEN, geen klimtuien, geen heftruckdiploma's. Wij hebben de eerste tien jaar de tenten, de podia en de vloeren met de hand moeten laden en de ankers hebben we in die jaren handmatig met voorhamers de grond in moeten slaan." Je moet het natuurlijk ook wel allemaal in de tijd weten te plaatsen, weet Van Ham: "Het was toen echt pionieren geblazen. Je moest je weg zien te vinden en deed alles zelf. Nu kun je als je geld hebt tenten kopen en dan ben je een verhuurder." Van Ham verkiest de huidige tijd duidelijk boven die pionierstijd. "Het waren namelijk

echt tropenjaren", zegt hij daarover. "Vaak genoeg ging je 's nachts afbreken omdat je nu eenmaal beperkt in je materiaal zat. Daarna ging je rijden om vervolgens in de ochtend ergens anders de boel weer op te bouwen. Dat slapen dat kwam dan wel een keer. In feite werkte je jezelf gewoon hartstikke kapot toen. Frits van Sambeek en ik hebben geluk gehad dat we allebei gezond zijn gebleven, anders hadden we het ook nooit gered natuurlijk." Wel merkt Van Ham dat in die tijd de juiste mentaliteit is ontstaan: "Mensen die in die tijd hun bedrijf hebben opgericht en dus alles zelf moesten doen, hebben ook hun hele ziel en zaligheid in dat bedrijf liggen. Je ziet dan ook vaak dat wanneer zo iemand uiteindelijk zijn bedrijf verkoopt, de ziel uit het bedrijf verdwijnt." Toch is het er volgens Van Ham allemaal stukken beter op geworden: "Het werk is veiliger, personeel is opgeleid en communicatief beter en door de regelgeving worden bedrijfjes die rotzooi verhuren er uiteindelijk vanzelf uitgefilterd. Wat dat betreft zou ik echt niet meer terug willen."

**John van der Star,
Phase One AV Productions**

"De begintijd was veruit de leukste tijd uit mijn loopbaan", vertelt John van der Star wanneer hem gevraagd wordt naar de verschillen tussen toen en nu. "Het was echt een pionierstijd. Ik was zo'n beetje de eerste die video naar de dancefeesten bracht. Dat begon eigenlijk als hobby – de eerste twee feestjes organiseerden we bijvoorbeeld zelf – maar daarna werd al gevraagd of we video wilden doen op een feestje voor 12000 man in de Amsterdamse Sporthal Zuid. We waren voor die vooral thuis op Amiga's creatief met video aan het klooiën en we wilden dat graag aan het publiek laten zien. Die feesten werden daar een mooi podium voor. Op die manier heb ik in die scene het hele videoge-

beuren gepushed. Bij ID&T ben ik er bijvoorbeeld al sinds het tweede feestje bij en daar doe ik nu al 15 jaar het grootste gedeelte van het videogebeuren." Wat in die tijd onder video verstaan werd, is eigenlijk al niet meer te vergelijken met wat er nu allemaal op dat gebied gebeurt. Van der Star: "De projectoren waar het toen nee begon leverden 600 lumen, terwijl je nu op grote feesten al praat over 25.000 tot 30.000 lumen. Die ontwikkelingen gaan zo snel, maar dat is ook het mooie aan het vak. Een groot verschil is dat je nu ook alles kunt aansturen met computers." De sfeer is volgens Van der Star ook flink veranderd. "Het is zakelijker, afstandelijker en sneller geworden. Bovendien zijn er natuurlijk veel meer aanbieders. Je had in die tijd ook minder regels waar je je aan

diende te houden, maar dat was natuurlijk ook niet altijd goed. Vroeger deed je de opbouw, draaide je een show, brak je de boel af en reed je daarna ook weer naar huis. Dan was je soms 32 uur achter elkaar bezig en dat is natuurlijk ook te gek voor woorden eigenlijk." De regelgeving heeft volgens Van der Star dan ook het nodige verbeterd. Net als de technische ontwikkelingen overigens. "Er is op technisch gebied natuurlijk steeds meer mogelijk en die ontwikkeling blijft altijd maar doorgaan. Dat houdt het spannend. Toch moet je nu nog steeds net zo hard werken als vroeger, alleen liggen de accenten nu ergens anders. De evenementen zijn ook veel groter nu en de tijd lijkt wel steeds sneller te gaan. Daardoor is de druk nu wel een stuk hoger."

Tonnie Buitink, evenementenmanager TU en oprichter Enschede Ploeg

Al zo'n dertig jaar zit Tonnie Buitink in het vak en dus komen er heel wat herinneringen naar boven wanneer hij nadenkt over zijn loopbaan. "Paul Simon in het Nijmeegse Goffertpark bijvoorbeeld", herinnert hij zich. "De Enschede Ploeg bestond net een tijdje en we mochten daar komen kijken als we maar zouden beloven dat we nergens aan kwamen en we ons nergens meer zouden bemoeien. We gingen er met een man of twintig heen en na een half uur stond iedereen al mee te werken." Veiligheid is één van de aspecten die door de jaren heen heel sterk verbeterd zijn, benadrukt Buitink: "Wij waren zo'n beetje de eerste die podiumsecurity deden. Daar was natuurlijk niemand voor opgeleid en eigenlijk was dat dus totaal onverantwoord. Je had in die positie namelijk nogal wat verantwoordelijkheid natuurlijk." Ook volgens Buitink was het vroeger gezelliger. "Als tegenwoordig Jantje niet aan je stoelpoten zaagt, dan Pietje het wel. Je hielp elkaar vroeger veel meer, terwijl het nu veel meer om het geld lijkt te draaien. Zelfs de artiesten zelf zijn maar een onderdeel van een bedrijf. Het gaat minder om de muziek dan vroeger. In die tijd had je qua apparatuur oude rotzooi op het podium staan – apparatuur die in die tijd wel gewoon goed was natuurlijk – en de artiest moest er zelf iets moois van maken. Nu zit er een computer achter en iedereen kan bij wijze van spreken jodelen", lacht hij. De Enschede Ploeg bestaat inmiddels uit zo'n 250 man en door de jaren heen zijn er natuurlijk veel dingen gebeurd. Zo herinnert Buitink zich ook nog concerten van Michael Jackson in de Kuip, waar zijn ploeg bij betrokken was: "Iedereen wilde toen natuurlijk heel graag eens in de kleedkamer van Jackson zelf kijken, dus ik geloof dat we wel dertig keer een student met een fles Glassex en een doekje naar binnen hebben laten gaan om dezelfde tafel schoon te maken. Nu zou je daar natuurlijk met geen mogelijkheid meer binnen komen, maar dat zijn natuurlijk wel grappige dingen uit de 'goede oude tijd'. Tja, het woord 'vroeger' zeggen we vaak in het vak en zulke verhalen komen ook vaak voorbij. Er gebeurt ook altijd wel weer iets en daarom blijf ik het ook altijd een prachtig vak vinden."

Carlo Görtjes, oprichter en directeur Lagotronics

De eerste stappen in de entertainmentwereld zette Carlo Görtjes toen hij eind jaren zeventig hobbymatig bezig was met de Uncle John Drive-in show. "We kwamen in die tijd veel bij bedrijven over de vloer en daar vroegen ze ons steeds vaker ook dingen als licht en geluid te regelen. Zo is het in die tijd steeds verder gaan groeien en startten de eerste bedrijfsactiviteiten." In de jaren tachtig werd Lagotronics op een discobeurs door mensen van NOB benaderd in verband met hun 'tubelight', een product dat niet veel later in diverse televisiedecors werd toegepast. "Onze eerste grote klant was Joop van den Ende", legt Görtjes uit. John de Mol volgde al snel. Lagotronics bewoog zich steeds meer in de televisie- en theaterwereld en viel daarbij op door het lef om te innoveren. "We waren in die tijd bijvoorbeeld het eerste 'buitenbedrijf' dat het aandurfde om Compulite lichttafels aan te schaffen. Wat dat betreft hebben we altijd wel op ontwikkelingen vooruit durven lopen." Görtjes praat graag over 'vroeger' en dan komen uiteraard de nodige anekdotes voorbij. Over slapen in studio's om klussen af te krijgen bijvoorbeeld, of over Rad van Fortuin. "Het was december, Rad van Fortuin moest in januari op televisie, maar de set bleek te duur. Ze kwamen toen op het idee om een hoop licht uit het decor te schrappen. Wij vonden dat al geen goed idee, omdat we wisten dat Joop van den Ende dat helemaal niks zou vinden. Joop kwam binnen, zag het decor en vroeg meteen wie op dat idee gekomen was. Het resultaat was dat wij al het geschrapte licht er tussen Kerst en oud en nieuw weer in konden gaan bouwen." Ook Görtjes merkt dat het wereldje de laatste jaren steeds zakelijker is geworden. "Vroeger werkte je bijvoorbeeld ook twee dagen aan een eenvoudige televisieproductie, terwijl nu alles in een dag moet gebeuren. Dat heeft natuurlijk ook met de apparatuur te maken, want vroeger had je die tijd ook gewoon nodig." Een ander verschil tussen toen en nu is volgens Görtjes het feit dat de oude rotten meer praktijkmensen zijn: "Nu komen mensen meer theoretisch onderlegd van de opleidingen af. Vroeger begon je bij producties onder aan de ladder en leerde je het vak vooral in de praktijk. Nu krijg je daar nog amper de tijd en ruimte voor."